

UNIVERSITATEA „Al. I. CUZA” IAȘI
FACULTATEA DE ISTORIE

Catedra de Istorie Veche și Arheologie

MASTERAT: *Societate și putere în Antichitate și Evul Mediu* (2 ore curs; 2 ore sem.)

Titular: Profesor univ. dr. Nicolae Ursulescu

TEMATICA CURSULUI

Rural și urban în preistorie și protoistorie (anul V: sem. IX)

- I. Definierea celor două forme esențiale de locuire: satul și orașul. Accepțiunea celor doi termeni de-a lungul timpului. Funcțiile satului și orașului. Alte forme de organizare socială a spațiului de locuire.
- II. Primele forme de locuire: taberele temporare și sezoniere. Implicații economice și sociale.
- III. Neoliticul, stabilitatea vieții neolitice și formarea satelor.
- IV. Eneoliticul și ierarhizarea așezărilor – începutul tendinței de urbanizare.
- V. Epoca metalelor și apariția primelor orașe. „Revoluția urbană”. Orașele-stat mesopotamiene. Urbanismul în Egiptul antic și în Orientul Apropiat și Mijlociu. Urbanismul în India și în China antică. Relația orașelor orientale cu lumea rurală.
- VI. Urbanismul în lumea greco-romană și raporturile sale cu lumea rurală.
- VII. Începutul urbanizării la popoarele europene de la marginea lumii greco-romane: celți, traci, illiri.
- VIII. Rural și urban în Dacia preromană.

TEMATICA SEMINARIILOR

1. Seminar introductiv
2. Condițiile formării și dezvoltării așezărilor rurale.
3. Condițiile apariției tendințelor de urbanizare.
4. Rural și urban în Orientul Apropiat până în mileniul al IV-lea.
5. Dezvoltarea vieții urbane în Orientul Apropiat în milenii IV-III.
6. Civilizația urbană din Valea Indusului în mileniul al III-lea.
7. Evoluția vieții urbane în India și în China antică.
8. Evoluția vieții urbane în bazinul egeean.
9. Începuturile vieții urbane în Italia antică.
10. Începuturile vieții urbane în lumea celtică.
11. Începuturile vieții urbane în nordul Peninsulei Balcanice (traci și illiri).
12. Începuturile vieții urbane în spațiul nord-dunărean (I).
13. Începuturile vieții urbane în spațiul nord-dunărean (II).

LUCRĂRI DE SEMINAR

1. Caracteristici ale orașelor sumeriene.
2. Caracteristici ale orașelor egiptene.
3. Vechea civilizație urbană din valea Indusului.
4. Elemente de urbanism în Anatolia pre-hittită.

5. Caracteristici ale urbanismului în civilizația hittită.
6. Caracteristici ale urbanismului în civilizația cretană.
7. Caracteristici ale urbanismului în civilizația miceniană.
8. Caracteristici ale polisului elen.
9. Caracteristici ale orașelor etrusce.
10. Caracteristici ale urbanismului în lumea celtică.
11. Caracteristici ale urbanismului la illiri.
12. Evoluția urbanismului în Tracia sud-balcanică.
13. Evoluția urbanismului la tracii dintre Balcani și Dunăre.
14. Elemente de urbanism la davele din zona Orăștie.
15. Elemente de urbanism la davele din sud-estul Transilvaniei.
16. Elemente de urbanism la davele din centrul Transilvaniei.
17. Elemente de urbanism la davele din vestul României.
18. Elemente de urbanism la davele din Moldova.
19. Elemente de urbanism la davele din Muntenia.
20. Elemente de urbanism la davele din Oltenia.

Evaluarea studentului:

- examen oral (40%);
- lucrarea seminarială (40%);
- activitatea la seminarii: frecvență, participare la dezbateri (20%).

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

- Academia Română, *Istoria românilor*, I (coordonatori: M. Petrescu-Dîmbovița, Al. Vulpe), Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Arbore, Grigore, *Cetatea ideală*, Editura Meridiane, București, 1978.
- Childe, V. Gordon, *De la preistorie la istorie*, Editura Științifică, București, 1967.
- Choay, Françoise, *Urbanismul. Utopii și realități*, Editurile Paideia & Simetria, București, 2002.
- Choay, F., Merlin, Pierre (editori), *Dictionnaire de l'urbanisme et de l'aménagement*, P.U.F., Paris, 1988, 1996, 1999.
- Coulanges, Fustel de, *Cetatea antică*, Editura Socec, București, 1929.
- Deshayes, Jean, *Civilizațiile vechiului Orient*, vol. 1-3, Editura Meridiane, București, 1976.
- Drimba, Ovidiu, *Istoria culturii și civilizației*, 1, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984.
- Kramer, Samuel Noah, *Istoria începe la Sumer*, Editura Științifică, București, 1962.
- Matz, Friedrich, *Creta, Micene, Troia*, Editura Științifică, București, 1969.
- Mumford, Lewis, *The City in History*, New York, 1961 [*La cité à travers l'histoire*, Editions du Seuil, Paris, 1964].
- Oertwig, Siegfried, *Călătorie prin orașe dispărute. O incursiune în domeniul arheologiei*, Editura Științifică, București, 1966.
- Toynbee, Arnold Joseph, *Orașele în mișcare*, Editura Politică, București, 1979.

- Tudor, Dumitru (coord.), *Enciclopedia civilizației romane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.
- Țopa, Leon, *Istoria orașului*, Editura Științifică, București, 1968.

BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ

- Andrițoiu, Ioan, Rustoiu, Aurel, *Sighișoara-Wietenberg. Descoperirile preistorice și așezarea dacică*, București, 1997.
- Antonescu, Dinu, *Introducere în arhitectura dacilor*, Editura Academiei, București, 1984.
- Arnăuț, Tudor, Ursu-Naniu, Rodica, *Vestigii getice din cea de a doua epocă a fierului în interfluviul pruto-nistrean*, Editura Helios, Iași, 1996.
- Assunto, Rosario, *Scrieri despre artă. Orașul lui Amfion și orașul lui Prometeu*, Editura Meridiane, București, 1988.
- Auboyer, Jeannine, *Viața cotidiană în India antică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976.
- Auzelle, Robert, *Encyclopédie de l'urbanisme*, Paris, 1950.
- Babeș, Mircea, *Despre fortificațiile „Cetății Jidovilor” de la Coțofenii din Dos*, SCIVA, 48, 1997, 3, p. 199-236.
- Bardet, G., *L'urbanisme*, P.U.F., Paris, 1959.
- Benedeto, Leonardo, *Orașul în istoria Europei*, Editura Polirom, Iași-București, 2003.
- Berciu, Dumitru, *Lumea celților*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1970.
- Berciu, D. et alii, *Buridava dacică*, Editura Academiei, București, 1981.
- Bloch, Raymond, *Etruscii*, Editura Științifică, București, 1966.
- Bonfante, Larisa (coord.), *Civilizația etruscilor*, Editura Meridiane, București, 1996.
- Burian, Jan și Mouchová, Bohumila, *Misterioșii etrusci*, Editura Meridiane, București, 1973.
- Casal, Jean-Marie, *Civilizația Indusului și enigmele ei*, Editura Meridiane, București, 1978.
- Căpitanu, Viorel, *Noi contribuții la cunoașterea civilizației geto-dacice în bazinul Siretului mijlociu, Dava de la Răcățău*, Carpica, 23, 1992, 1, p. 131-192.
- Idem, *Cercetările arheologice în dava de la Răcățău – Tamasiidava între anii 1992-1996*, Carpica, 26, 1997, p. 50-118.
- Childe, V. Gordon, *Făurirea civilizației*, Editura Științifică, București, 1966.
- Chițescu, Lucian, *Cetatea de piatră de la Cetățeni*, Muzeul Național, 5, 1981, p. 71-77.
- Cizek, Eugen, *Istoria Romei antice*, Editura Paideia, București, 2002.
- Conovici, Nicuale, *Așezări fortificate și centre tribale geto-dacice din Muntenia (sec. IV î.e.n.-II e.n.)*, Istros, 4, 1985, p. 71-89.
- Conovici, N., Trohani, George, *Sanctuare și zone sacre la geto-daci*, RdI, 41, 1988, 2, p. 205-217.

- Cotoi, Ovidiu, *Contributions to the evolution of the fortification systems at the east of Carpathians during the Iron Age*, SAA, VI, 1999, p. 60-76.
- Crișan, Ion Horațiu, *Ziridava*, Arad, 1978.
- Idem, *Civilizația geto-dacilor*, I-II, Editura Meridiane, București, 1993.
- Crișan, Viorica, *Dacii din estul Transilvaniei*, Editura „Carpații Răsăriteni”, Sfântu Gheorghe, 2000.
- Daicoviciu, Constantin, *Dacica*, Bibliotheca Musei Napocensis I, Cluj, 1969.
- Daicoviciu, Hadrian, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, Editura Dacia, Cluj, 1972.
- Idem (coord.), *Studii dacice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981.
- Daicoviciu, H., Ferenczi, Șt., Glodariu, I., *Cetăți și așezări dacice în sud-vestul Transilvaniei*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- D'Ambrosio, Raffaele, *Alle origini della città: le prime esperienze urbane*, Napoli, 1956.
- Daniel, Constantin, *Civilizația Egiptului antic*, Editura Sport-Turism, București, 1976.
- Idem, *Civilizația sumeriană*, Editura Sport-Turism, București, 1983.
- Idem, *Civilizația asiro-babiloniană*, Editura Sport-Turism, București, 1981.
- Idem, *Pe urmele vechilor civilizații*, Editura Sport-Turism, București, 1987.
- Danov, Hristo, *Tracia antică*, Editura Științifică, București, 1976.
- Dennis, George, *Lumea etruscilor*, Editura Meridiane, București, 1982.
- Devambez, Pierre et alii, *Enciclopedia civilizației grecești*, Editura Meridiane, București, 1970.
- Dumitrașcu, Sever, *Dacian fortifications in Crișana*, Thraco-Dacica, 1, 1976, p. 259-264.
- Idem, *Dacia apuseană*, Oradea, 1993.
- Duncan, Otis Daley și Reiss Jr., Albert J., *Social Characteristics of Urban and Rural Communities*, New York, 1956.
- Egli, Ernst, *Geschichte des Städtebaus*, I (*Die Alte Welt*), Zürich, 1959.
- Ennen, Edith, *Frühgeschichte der europäischen Stadt*, Bonn, 1953.
- Ferenczi, István, *Așezările protourbane la daci*, Apulum, 25, 1987, p. 151-158; 27, 1989, p. 101-107.
- Freman, Kathleen, *Greek City-States*, London, 1950.
- George, Pierre, *La ville: le fait urbain à travers le monde*, Paris, 1953.
- Gherghe, Petre, *Așezări și cetăți geto-dacice din Oltenia*, Editura Universitaria, Craiova, 1997.
- Glodariu, Ion, *Arhitectura dacilor: civilă și militară (sec. II î.e.n.-I e.n.)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
- Glodariu, I., Iaroslavschi, Eugen, Rusu, Adriana, *Cetăți și așezări dacice din Munții Orăștiei*, Editura Sport-Turism, București, 1988.
- Glodariu, I., Moga, Vasile, *Cetatea dacică de la Căpâlna*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- Glodariu, I. et alii, *Sarmizegetusa Regia. Capitala Daciei preromane*, Deva, 1996.
- Gostar, N., *Cetăți dacice din Moldova*, Editura Meridiane, București, 1969.
- Homo, Leon, *Rome impériale et l'urbanisme dans l'Antiquité*, Paris, 1951.

- Hubert, Henri, *Celții și civilizația celtică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- Irimia, Mihai, Conovici, Niculae, *Așezarea getică fortificată de la Satu Nou (com. Oltina, jud. Constanța)*, Thraco-Dacica, 10, 1989, p. 115-154.
- Kenyon, Kathleen M., *Digging up Jericho*, London, 1957.
- Kotigoroško, Vladimir, *Antichitățile dacice din zona Tisei superioare*, Thraco-Dacica, 12, 1991, p. 15-132.
- Lavedan, Pierre, *Histoire de l'urbanisme*, I (*Antiquité, Moyen Âge*), Paris, 1926.
- Idem, *Qu'est-ce que l'urbanisme? Introduction à l'histoire de l'urbanisme*, Paris, 1926.
- Lupu, Nicolae, *Tilișca*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- Macrea, Mihail, Glodariu, Ioan, *Așezarea dacică de la Arpașu de Sus*, Editura Academiei, București, 1976.
- Macrea, M. et alii, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, Editura Meridiane, București, 1966.
- Martin, Roland, *L'urbanisme dans la Grèce antique*, Paris, 1956.
- Medeleț, Florin, *Știrile antice asupra fortificațiilor la geto-daci*, Tibiscus, 1, 1970, p. 34-38.
- Mellaart, James, *Earliest Civilizations of the Near East*, London, 1965.
- Idem, *The Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Near East and Anatolia*, Beyruth, 1966.
- Idem, *Catal Hüyük. A Neolithic Town in Anatolia*, Thames and Hudson, London, 1967.
- Idem, *Excavations at Hacilar*, I-II, Edinburgh University Press, 1970.
- Idem, *The Neolithic of the Near East*, Thames and Hudson, London, 1975.
- Mumford, Lewis, *Natural History of Urbanization*, in: *Man's Role in Changing the Face of the Earth* (coord. W.L. Thomas Jr.), Chicago, 1959.
- Mylonas, George E., *Ancient Mycenae, the Capital City of Agamemnon*, Princeton, 1957.
- Niculiță, Ion, Teodor, Silvia, Zanoci, Aurel, *Butuceni. Monografie arheologică*, Bibliotheca Thracologica XXXVI, București, 2003.
- Oppermann, Manfred, *Tracii între arcul carpatic și Marea Egee*, Editura Militară, București, 1987.
- Papazoglu, Fanula, *The Central Balkan Tribes in pre-Roman Times: Triballi, Autariatae, Dardanians, Scordisci and Moesians*, Amsterdam, 1978.
- Marcel Poëte, *Introduction à l'urbanisme: l'évolution des villes, la leçon de l'Antiquité*, Paris, 1929.
- Preda, Constantin, *Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Dava de la Sprâncenata*, Editura Academiei, București, 1986.
- Philipp Rappoport, *Sitten und Siedlungen im Spiegel der Zeiten*, Stuttgart, 1952.
- Riemschneider, Margarete, *Lumea hitiților*, Editura Științifică, București, 1967.
- Russu, I. I., *Illirii*, Editura Academiei, București, 1969.
- Sanie, Silviu, *Cetățuia geto-dacică de la Barboși*, ArhMold, 11, 1987, p. 103-111; 12, 1988, p. 53-103.
- Sârbu, Valeriu, *Dava getică de la Grădiștea, jud. Brăila*, Editura Istros, Brăila, 1996.

- Société Jean Bodin, *La ville*, I (*Institutions administratives et judiciaires*), Bruxelles, 1954; II (*Institutions économiques et sociales*), Bruxelles, 1955.
- Sorre, Max (coord.), *Les fondements de la géographie humaine*, III (*L'habitat*), Paris, 1952.
- Taylor, Griffith, *Urban Geography. A study of Site, Evolution, Pattern and Classification in Villages, Towns and Cities*, London, 1949.
- Teodor, Silvia, *Regiunile est-carpătice ale României în secolele V-II î.d.Hr. Considerații generale și repertoriu arheologic*, Bibliotheca Thracologica XXVII, București, 1999.
- Theodosiev, Nikola, *North-Western Thrace from the Fifth to First Centuries BC*, BAR International Series 859, Oxford, 2000.
- Turcu, Mioara, *Geto-dacii din Câmpia Munteniei*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- Ursachi, Vasile, *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad*, Bibliotheca Thracologica X, București, 1995.
- Ursulescu, Nicolae, *Prémises du phénomène de l'urbanisation dans l'histoire ancienne de la Roumanie*, SAA, II, 1995, p. 75-86.
- Vasiliev, Valentin, *Fortifications de refuge et établissements fortifiés du Premier Âge du Fer en Transylvanie*, Bibliotheca Thracologica XII, București, 1995.
- Vulpe, Alexandru, *Autour de la fondation du Royaume Odryse*, în vol. *Civilisation grecque et cultures antique périphérique* (editori A. Avram, M. Babeș), București, 2000, p. 76-82.
- Vulpe, Radu, *Așezări getice din Muntenia*, Editura Meridiane, București, 1966.
- Idem, *Studia Thracologica*, Editura Academiei, București, 1976.
- Wibberley, G. P., *Agriculture and Urban Growth. A study of the competition for rural land*, London, 1959.
- Zamarovský, Vojtech, *Din tainele imperiului hitit*, Editura Junimea, Iași, 1980.
- Zanoci, Aurel, *Fortificațiile geto-dacice din spațiul extracarpatic în sec. VI-III a.Chr.*, Bibliotheca Thracologica XXV, București, 1998.
- Zirra, Vlad et alii, *La station gétique fortifiée de „Cetatea Jidovilor” (Coșofenii din Dos, dép. de Dolj)*, Dacia, N.S., 37, 1993, p. 79-157.
- Yakar, Yak, *Prehistoric Anatolia. The Neolithic Transformation and the Early Chalcolithic Period*, Tel Aviv University, 1991.
- Idem, *Transformations in the near east and Anatolia's Role in the Neolithization of Southeastern Europe*, Poročilo. Neolithic Studies, XXIII, 1996, p. 1-14.

Semnătura cadrului didactic titular,

D E C A N,

Prof.univ.dr. Nicolae Ursulescu

Prof.univ.dr. Al. Florin PLATON